

primaćac ima pravo staviti svoj zahtjev na izručenje tereta izravno prema slugaču, pa da prema tome prava stranaka i u tom sporu ostaju podvrgnuta ugovoru o pomorskom prijevozu i propisima koji se na njega odnose. Komentator izričito smatra da bi svako drugo tumačenje prelazilo okvir nove kasacione formule, i da bi to izazvalo one kritike koje su prema prijašnjoj formuli bile istaknute. Međutim i komentator ističe da se radi o sudskom pravu /"affirmation purement prétorienne"/ koje daje pravo tužbe primaocu prema slugaču, dakle o pravu koje je stvoreno mimo zakona. Zanimljivo će biti vidjeti da li novela Trgovačkog zakonika, koja se odnosi na ugovore o iskorištavanju pomorskih brodova i koja je u zakonodavnom postupku, predviđja jasno rješenje i ovoga pitanja. Komentatori ističu da je stav Kasacionog suda motiviran faktičnim stanjem i iz njega rezultirajućim odnosima kod predaje tereta u lukama.

I pred našim sudovima bilo je sporova o analognim pitanjima, pa i polemike u našim časopisima.

E.P.

APELACIONI SUD, Paris

Presuda od 15.I 1965.

Osiguratelji c/a Cie générale
transatlantique, Cie de naviga-
tion fruitière i drugi

Prijevoz stvari morem - Sposobnost broda za plovidbu - Kvar rashladnih naprava - Odgovornost broдача - Odgovornost brođovlasnika koji je brođ dao u zakup - Odgovornost brođovlasnikovih dobavljača - Brođarova dužna pažnja za osposobljenje broda za plovidbu - Brođar, u svrhu ustanovljenja sposobnosti broda za plovidbu, mora poduzeti ona ispitivanja koja odgovaraju rizicima kojima će brođ biti podvrgnut tokom putovanja - Samo stavljanje u pogon rashladne naprave novog broda nije dovoljan način ulaganja dužne pažnje - Posada broda dužna je tokom putovanja kontrolirati rashladne naprave - Brođovlasnik koji se svom zakupoprimcu ugovorom obvezao da će upotrijebiti dužnu pažnju za osposobljavanje broda za plovidbu, odgovoran je brođaru za propust te pažnje - Za štetu prouzrokovanu nesposobnošću broda odgovara brođovlasniku brođogradilište za vrijeme ugovornog garantnog roka - Brođogradilišni dobavljač koji je dobio cijevi za rashladne naprave, a koje su odgovarale narudžbi, ne odgovara za kvar rashladne naprave ako nije bio upozoren da će te cijevi biti upotrijebljene za specijalnu namjenu

Brođovlasnik je tek izgrađeni brođ namijenjen prijevozu banana dao u zakup. U zakupnom ugovoru bila je navedena

klauzula prema kojoj se zakupodavac obvezao uložiti dužnu pažnju u svrhu osposobljavanja broda za plovidbu. Brodar koji je brod uzeo u zakup ugovorio je prijevoz banana iz Antila u Francusku. U luci ukrcaja ustanovljeno je da je veći dio banana, smještenih u skladištima broj 1 i 2, pokvaren. Vještaci su ustanovili da je jedna hladionička cijev propuščala plin /amonijak/ koji je oštetiio teret.

Osiguratelji su primaocima nadoknadili štetu, pa tuže brodara. Brodar je uvukao u spor brodovlasnika na temelju ugovora o zakupu, a ovaj brodograđilište. Brodograđilište je sa svoje strane uvuklo u spor firmu koja je izradila hladioničke naprave, a ova dalje poduzeće koje je dobavilo cijevi za rashladni uređjaj.

Prvostepeni sud je obvezao brodara da naknadi štetu s tim da je i sve ostale tuženike obvezao u smislu regresnih zahtjeva osim poduzeća koje je izradilo cijevi, a koje je oslobodjeno dužnosti naknade štete.

Apelacioni sud je u svemu potvrdio prvostepenu presudu iz slijedećih bitnih razloga:

Brodar napada prvostepenu presudu jer da je prvostepeni sud pogriješio kad je stao na stajalište da on /brodar/ nije upotrijebio dužnu pažnju u svrhu ustanovljenja sposobnosti broda za plovidbu. S obzirom na konkretne okolnosti, kaže brodar, radilo se o skrivenoj manji broda za koju on ne odgovara. U dokaz svoje tvrdnje navodi da je tokom prvostepenog postupka utvrđjeno da je plin izlazio iz rupe na jednoj cijevi, a koja je rupa nastala tokom putovanja. Kako je otvor na cijevi bio prouzrokovan kvarom na unutarnjoj stijeni cijevi, to se taj kvar nije mogao otkriti normalnom upotrebom dužne pažnje. Navodi, nadalje, da je Bureau Veritas podvrgao cijevi ispitivanju tlaka, koji je tlak bio daleko veći od onoga kojemu su cijevi u normalnoj upotrebi podvrgnute, pa da tim ispitivanjem nije bio opažen nikakav kvar. I za vrijeme putovanja u luku ukrcaja cijevi su bile tlačene amonijačnim plinom, pa se ni tada nikakav kvar nije pojavio. Sve ovo prema brodarovom stajalištu dokazuje da se kvar nije mogao otkriti dužnom pažnjom, pa se radi o skrivenoj manji broda za koju brodar ne odgovara.

Sud nije prihvatio ove brodarove razloge. Vještaci su utvrdili da je kvar na cijevi nastao stalnim rastezanjem i stiskanjem vijaka s kojima je bila pričvrščena cijev, a koje je rastezanje i stiskanje bilo prouzrokovano razlikama u temperaturi cijevi za vrijeme njene upotrebe. Osim toga na kvar je utjecala i povećana upotreba fosfora, a i normalna vibracija broda. Na temelju ovoga činjeničnog

stanja sud zaključuje da ispitivanje izvršeno od strane Bureau Veritasa nije bilo dovoljno za utvrđivanje stanja rashladnih naprava. To se ispitivanje odnosilo samo na jedan dio rizika kojima će naprave tokom upotrebe i putovanja broda biti podvrgnute. Brodar je morao primijeniti takav način ispitivanja koji bi obuhvatio sve rizike kojima će uređaj tokom putovanja biti podvrgnut. Prema tome sud smatra da brodar nije dokazao da je u ovom slučaju upotrijebio dužnu pažnju, pa da se prema tome ne radi o skrivenoj mani broda.

Posebno što se tiče brodarova naloga da su rashladne naprave bile stavljene u pogon prije dolaska broda u luku ukrcaja, sud navodi da je aktiviranje uređaja, kako to proizlazi iz rezultata postupka, imalo samo svrhu da skladišta broda, prije početka ukrcaja banana, dostignu propisanu temperaturu, a ne da se utvrdi ispravnost samih uređaja. Za ovo drugo bilo je potrebno poduzeti posebne, daleko strože, mjere ispitivanja.

Sud je napokon utvrdio da je kvar bio otkriven samo 54 sata prije dolaska broda u luku odredišta. Budući da se radilo o brodu kojemu je to bilo prvo putovanje, posada je morala stalno kontrolirati rashladne naprave da bi se utvrdilo njihovo funkcioniranje pod okolnostima i rizicima normalne upotrebe. Ovo tim prije što se radilo o takvom teretu za čije je održavanje propisana temperatura jedan od viših preduvjeta očuvanja od kvara.

U pogledu odgovornosti regresnih tuženika koji su međusobno lančano bili uvučeni u spor, sud je zauzeo slijedeće stajalište:

Brodovlasnik je odgovoran brodaru na temelju ugovora o zakupu, jer se izričito obvezao da će upotrijebiti dužnu pažnju u svrhu osposobljavanja broda za plovidbu. Kako je u postupku utvrđeno, on tu pažnju nije upotrijebio, pa je brodaru odgovoran.

Brodogradilište je odgovorno brodovlasniku na temelju ugovorne garancije, jer se kvar dogodio za vrijeme garantnog roka.

Radi istog razloga brodogradilištu odgovara poduzeće koje je izradilo rashladne naprave.

Što se tiče poduzeća koje je izradilo i dobavilo cijevi za te naprave, sud je našao da ono nije odgovorno. Dobavljač rashladnog uređaja smatra dobavljača cijevi odgovornim, jer da je on bio u zloj vjeri, budući da mu je dobavio neispravne cijevi. Međutim, utvrdio je sud, naručitelj cijevi - podu-

zeće koje je izradilo rashladne naprave - dalo je izva-
djaču u narudžbi detaljne upute na koji način cijevi mo-
raju biti izrađene i kojim uvjetima u pogledu vodenog i
zračnog tlaka moraju udovoljavati. U narudžbi nije bilo
ni riječi o tome za koju svrhu te cijevi moraju služiti.
Naručitelj je morao znati da te cijevi za brodski rashla-
dni uređaj na amonijak moraju udovoljavati i posebnim
uvjetima, pa je o tome morao upozoriti svoga dobavljača.
Kako ovaj dobavljač nije znao da će cijevi biti upotrije-
bljene za tako specifičnu namjenu, i kako je, uz to, u
svemu postupio prema uvjetima ugovora o dobavi, sud smat-
ra da nije odgovoran za nastali kvar cijevi.

/DMF 1966, str.141/

B.J.

APELACIONI SUD, Paris

Presuda od 15.II 1965.

Sté des établissements Verger-
Deleporte, Sté rouennaise Walon
c/a Sté navale Delmas-Vieljeux,
Sté Socopao i Wharf de Cotonou

Prijevoz stvari morem - Slagač - Špediter - Skrivena mana
robe - Odgovornost brodar, slagača i špeditera - Protest
- Kad se radi o skrivenoj mani robe, protest brodaru mora
biti podnesen najkasnije u roku od tri dana od dana pre-
daje tereta - Ako je teret predan lučkom slagaču koji ra-
di u ime primaoca, ovaj rok počinje teći od dana predaje
tereta slagaču - Propuštanje ulaganja pravovremenog pro-
testa ima za posljedicu pretpostavku da je brodar predao
teret bez oštećenja - O skrivenoj mani tereta radi se kad
je teret smješten u sanduk, pa se roba može pregledati
tek nakon što se sanduk otvori - Slagač koji radi u ime
primaoca dužan je pravovremeno uložiti protest brodaru -
Međutim bez posebnog primaočevog naloga, slagač nije du-
žan, u svrhu ulaganja pravovremenog protesta, otvarati
sanduke - Slagač nije dužan otvarati sanduke ni kad je na
njima označeno da sadrže lako lomljivu robu - Špediter
nije odgovoran svom komitentu-primaocu za štetu na robi,
ako primalac ne dokaže da je špediter kriv što je lučkom
slagaču bez opaske potvrdio primanje tereta, iako je, na-
kon što je šteta na robi utvrđena, postupio po nalogu
svoga komitenta

Brodar je primio na prijevoz tri sanduka tereta.
Dva sanduka sadržavala su električni materijal, a treći